

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุม
การควบกิจการระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศไทย

นางสาวอรอนงค์ ม่วงพันธ์

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

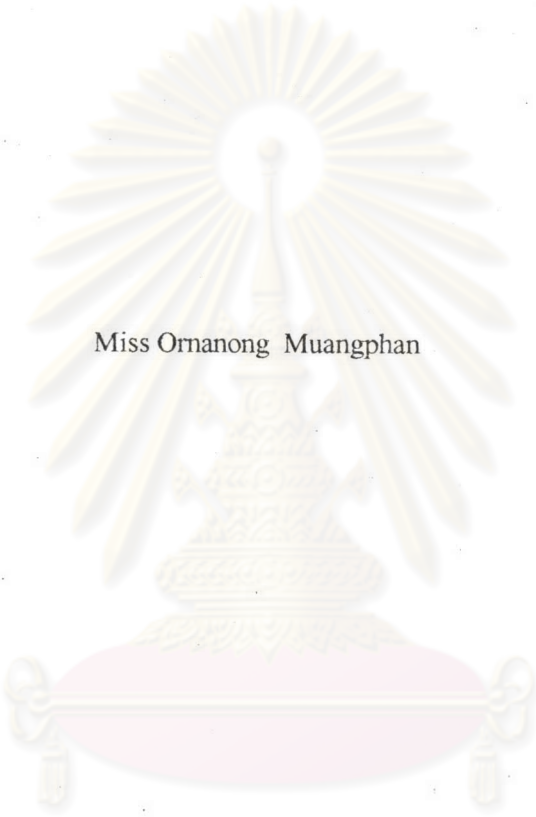
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5718-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A COMPARATIVE STUDY BETWEEN U.S. LAW AND THAI LAW ON MERGER CONTROL

Miss Ornanong Muangphan

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5718-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการ
ควบกิจการระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศไทย

โดย

นางสาวอรอนงค์ ม่วงพันธ์

สาขาวิชา

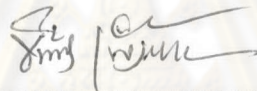
นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธนิตกุล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)

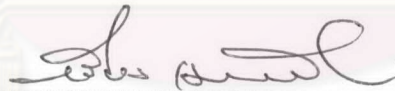
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

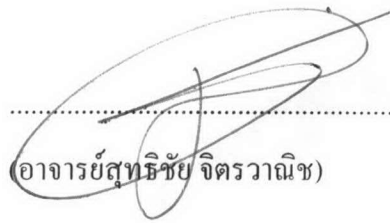
..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ลำเรียง เมฆเกรียงไกร)

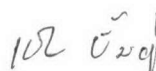
..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธนิตกุล)

..... กรรมการ

(อาจารย์สุทธิชัย จิตรวาณิช)

..... กรรมการ

(นายเพ็ญ ยิ้มอยู่)

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

อรอนงค์ ม่วงพันธ์ : การศึกษาเปรียบเทียบการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการควบ
กิจการระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย. A COMPARATIVE STUDY
BETWEEN U.S. LAW AND THAI LAW ON MERGER CONTROL อ. ที่ปรึกษา :
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ธนิตกุล, จำนวนหน้า 189 หน้า. ISBN 974-17-5718-2.

การควบกิจการนั้นไม่ใช่การกระทำที่เสียหาย หรือเป็นผลร้ายต่อระบบการแข่งขัน หากการควบ
กิจการดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดการผูกขาด หรือทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมในตลาดสินค้า และ
บริการซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบตลาด ผู้แข่งขันรายอื่นๆ และผู้บริโภค แต่หากการควบกิจการ
ดังกล่าวก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแข่งขัน เกิดการประหยัดต่อขนาด ประสิทธิภาพในการผลิต
เพิ่มขึ้น หรือลดต้นทุนได้ ซึ่งเป็นผลให้ธุรกิจนั้นๆ สามารถแข่งขันในตลาดได้ รัฐบาล หรือหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องออกมาตรการควบคุมการควบกิจการเพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบการใน
ตลาดไม่ให้ใช้อำนาจที่มีอยู่ในทางที่มีชอบ

จากการศึกษาพบว่า มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการควบกิจการนั้นยังไม่มีควา
ชัดเจนในการบังคับใช้ และยังไม่มีความมาตรการทางกฎหมาย หรือเงื่อนไขการพิจารณาเพื่อควบคุมการควบ
กิจการ จึงได้เสนอแนะให้มีการกำหนดมาตรการดังกล่าวให้ชัดเจนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการควบกิจการ
ก่อให้เกิดการผูกขาด หรือการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... ลายมือชื่อนิติศ อรอนงค์ ม่วงพันธ์
สาขาวิชา..... นิติศาสตร..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ศักดา ธนิตกุล
ปีการศึกษา 2546

4386154634 : MAJOR LAWS

KEY WORD : COMPETITION / MERGER CONTROL

ORNANONG MUANGPHAN : A COMPARATIVE STUDY BETWEEN U.S.
LAW AND THAI LAW ON MERGER CONTROL. THESIS ADVISOR :
ASSOC. PROF. SAKDA THANITKUL Ph.D.. 189 pp. ISBN 974-17-5718-2

Mergers are not a harmful or bad practices in competition system unless such mergers will result to monopoly power or unfair competition in the products and services markets. Those practices results badly to any competitors, consumers. Due to mergers will produces to be efficiency, economy of scale, production capacity, cost reduction, etc. in the markets that it makes such merged business can compete with any competitors in the markets. Then, Government and relevant authorities need to provide legal measures on merger control for controlling abuse dominated exercising of competitors.

According to the present study, legal measures on merger control in Thailand are not obvious for enforcement. In the present, there are no any legal measures, legal criteria or regulations for merger control. Thus the study suggests that the relevant authorities should prescribe obviously such legal measures on merger control to prevent any participants in the markets from monopoly power or unfair competition.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Field of study LAWS

Academic year 2003

Student's signature.....อรอนงค์ ช่างสันต์

Advisor's signature.....ศาสตราจารย์ ดร. สักดา

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทำให้ผู้เขียนได้รับประโยชน์เป็นอย่างมากทั้งด้านวิชาการ และประสบการณ์ที่ไม่มีในตำราเรียน ด้านวิชาการนั้น ผู้เขียนเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาบางประการของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าได้ ส่วนประสบการณ์นอกตำราเรียนนั้น ผู้เขียนได้รับรู้ถึงความยากลำบาก และอุปสรรคต่างๆ หลายประการกว่าที่จะสามารถฟันฝ่าจนได้รับความสำเร็จ ผู้เขียนต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ และสามารถผ่านปัญหามาได้ โดยอาศัยความอดทน ความเพียรพยายาม และความช่วยเหลือของบุคคลผู้มีพระคุณที่ทำให้เกิดเป็นความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกล่าวแสดงความขอบคุณ ดังนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธนิตกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างสูงสำหรับความกรุณา เมตตาทั้งหมดที่อาจารย์มอบให้เกี่ยวกับคำแนะนำที่มีประโยชน์ต่างๆ ทั้งด้านเนื้อหา การค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจุดประกายความคิดต่างๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน รองศาสตราจารย์ สำเรียง เมฆเกรียงไกร รองศาสตราจารย์ สุธีร์ สุภนิศย์ อาจารย์สุทธิชัย จิตรวณิช และผู้อำนวยการสำนักแข่งขันทางการค้า นายเพ็ญ ยิ้มอยู่ ซึ่งกรรมการทุกท่านกรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และให้คำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุงประเด็นต่างๆ ของวิทยานิพนธ์เพื่อให้ความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนต้องขอบพระคุณบิดา มารดา และคนในครอบครัวที่เป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด รวมถึงพี่ๆ เพื่อนๆ ร่วมชั้นเรียนทุกคนที่คอยถามไถ่ และกระตุ้นการทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน และพี่ๆ เพื่อนๆ ร่วมงานที่ทำให้กำลังใจ และผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านซึ่งเป็นผู้ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทั้งหลายให้กับผู้เขียน

อรอนงค์ ม่วงพันธ์

พฤษภาคม 2546

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. สมมติฐานของการวิจัย.....	2
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
4. ขอบเขตของการวิจัย	3
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	3
6. วิธีการศึกษาวิจัย.....	4
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีของการควบกิจการ.....	5
1. ลักษณะทั่วไปของการควบกิจการ.....	5
1.1 ความหมายของการควบกิจการ.....	5
1.2 ประเภทของการควบกิจการ.....	6
1.3 รูปแบบของการควบกิจการ.....	8
1.4 ปัจจัยในการควบกิจการ.....	11
2. สาเหตุของการควบกิจการ.....	12
3. การควบกิจการในประเทศไทย.....	15
3.1 ทางปฏิบัติของการควบกิจการในไทย.....	15
3.2 ภาพรวมของการควบกิจการในไทย.....	23
4. ผลกระทบของการควบกิจการต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจ.....	24
4.1 ผลกระทบต่อผู้ผลิต.....	25
4.2 ผลกระทบต่อผู้บริโภค.....	26
4.3 ผลกระทบต่อตลาด.....	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. ความจำเป็นของการควบคุมการควบกิจการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน.....	28
6. พัฒนาการของการควบกิจการในอนาคต.....	30
สรุป.....	31
บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบกิจการในประเทศต่างๆ.....	33
1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบกิจการในสหรัฐอเมริกา.....	43
1.1 แนวทางการควบคุมการควบกิจการ (Antitrust Policy).....	44
1.2 บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมการควบกิจการ.....	47
1.3 การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการควบกิจการ.....	72
2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบกิจการในประเทศเยอรมัน.....	77
2.1 แนวทางการควบคุมการควบกิจการ.....	78
2.2 บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมการควบกิจการ.....	79
2.3 การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการควบกิจการ.....	87
3. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบกิจการในประเทศญี่ปุ่น.....	93
3.1 แนวทางในการควบคุมการควบกิจการ.....	94
3.2 บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมการควบกิจการ.....	97
3.3 การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการควบกิจการ.....	106
สรุป.....	115
บทที่ 4 ประเทศไทยกับมาตรการทางกฎหมายในการควบกิจการ.....	120
1. สภาพการณ์การควบกิจการในอุตสาหกรรมต่างๆ ในประเทศไทย.....	120
2. มาตรการบังคับของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542	127
2.1 ความเป็นมาและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542.....	127
2.2 พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการควบกิจการ.....	130

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงการแบ่งแยกประเภท และโครงสร้างทางตลาดสินค้า.....	27
ตารางที่ 2 แสดงการควบกิจการที่เกิดขึ้นทั่วโลก.....	36
ตารางที่ 3 แสดงพัฒนาการของการแข่งการควบกิจการในเยอรมัน.....	91
ตารางที่ 4 แสดงการแข่งการควบกิจการ และการได้มาซึ่งกิจการในญี่ปุ่น.....	96
ตารางที่ 5 แสดงการควบกิจการของบริษัทที่มีชื่อเสียงต่างๆ ทั่วโลก.....	122
ตารางที่ 6 แสดงโอกาสที่ได้เปรียบคู่แข่งในในตลาด และอาจเกิดความไม่เป็นธรรมของ ผู้มีอำนาจเหนือตลาด.....	124
ตารางที่ 7 แสดงลำดับความสำคัญในการกำกับดูแลของรัฐบาล.....	125
ตารางที่ 8 แสดงขั้นตอนการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า.....	168
ตารางที่ 9 แสดงขั้นตอนการขออนุญาต ผูกขาด หรือลดการแข่งขัน.....	169

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย